

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРБИЈА.

ВЛАСНИК :

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРБИЈА НОВОСАТЊИЦА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ :

СВАКОГ 1. ДАНА У МЕСЕЦУ НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

О ВАСПИТАЊУ ЖЕНСКИЦА.

XIX. век је епоха проналазака и нових идеја. Напредовањем природних наука људство је променуло свој ток живота. Народи се отимају за стварна добра, — те се боре и на духовном пољу; — ту се индивидуум има борити и за опстанак свој.

Ефект овог кретања опажа се и на пољу васпитања; питање о васпитању женскица све већи и већи мах узима. На овом пољу постало је већ и таквих тенденција, које смерају да и женску на исти степен изражања стави, на ком је данас мушки; — делимично за то, јер само знање код женске, као и код мушког, сматра се основним условом људског усавршенства; а делимично за то, да женској изван дома пружи што више прилике на самостално живљење.

Нећу да расправљам, да овај смер у колико има, а у колико нема оправданости; као ни то, е да ли је знанствено изражање од благодетног или штетног уплива на развиће карактера женског. Али мени се тако свиди, да то знанствено изражање лишавља женску од њезине природе и данашњи породични живот сасма раскварује.

Друштво и поред најбољих васпитних система имало је и имаће сажаљења достојних прилика; и када је број женскица средњег сталежа у данашње доба прекомерно велик, које или што су неспособне или пак што немају поље за рад, — не држим, да би се ова беда дала темељито искоренити кроз знанствено образовање.

Држава и друштво нека отвори поље, нека пружи прилике женској на самостално живљење; али пре свега треба већу пажњу да обрати на то, да складно васпитање породице и школе допре донде, да у души девојчета развије и утврди оне основне осећаје, који су најпоузданија средства душевне непокварености и самоодржања женске.

Али где је то моћно средство, где је тај фактор, који ће те осећаје да развије и утврди?

У човечијој природи се налази тај фактор, само васпитањем и навикавањем је потребно још то развијати; за побуду и учвршћивање није потребно филозофија, нити педагогија; само уверење, одлучна воља и чиста љубав.

У васпитању женскица су два главна фактора, која требају целом за основ да

служе; религиозни дух и љубав према раду.

Васпитајмо нашу женску децу религиозно! — Религија је чувар морала, најглавнији фактор унутрашње образованости, — религија је извор племенитих осећаја.

Уливајмо у нашу женску децу љубав на рад! Рад спасава развијајућу душу женске од разних маштанија, романтичних тежња, од тужне сентименталности; рад весели срце, рад осигурава самоодржање женске.

Али религиозно уверење и љубав на рад само ће тако постати својство женске, ако је то још од малена уливано у њу, ако су је к томе још од малена привикавали. — Оно девојче, које је поред побожних родитеља однеговано, остаће кроз цео живот свој побожно; — оно девојче, којем је још од малена уливана љубав на рад, — кроз цео век свој ће одржати то својство. Дакле детиње доба је то време, када се ова својства развијати дају!

Под побожношћу разумем не вероисповедну фанатичност, него веровање у једно више биће, принцип хришћанског морала, добродетељ човекољубивости и развијање оне свести, да је пред Богом само тако мио живот наш, ако ова начела и одржимо.

Али дете то све неће из спољашње науке (катихизиса) научити, него очигледно из примера родитеља, а особито матери. Ако дакле децу нашу желимо религиозно васпитати, будимо прво ми побожни. Примери родитеља чуда могу чинити у овом погледу, јер се неприметно даде усадити онај осећај, који ако га човек нема, с правом може се назвати најнесретнијим створом; — јер страх Господњи је једини извор, са ког нејаки, за време опасности, срчаност црпе, он штити сретног од разуданости, бедног од очајања; богобојаљљивост ствара ону сугласност, која треба између спољашње природе и човечје унутрашњости да постоји.

Најважнији ушљив на развијање и на правац душевних сила млађаного нараштаја има мати. Јер једино њено бистро око може провидети, по упуству нежне љубави и инстинктивних осећаја, у срце детиње. Будући је то кључ целе ствари, зато је у првом реду она позвана, да посматра ду-

шевни живот свог детета; да у детету опажајућим склоностима и тежњама онај правац даде, којим ће исте, — непрестаним неговањем и подупирањем мудрим и добрим саветима, — временом чврстим уверењем постати, те поуздани чувар детињ бити на трновитом путу живота.

Матере имају већ од природе дар васпитатељски. Најпоузданије средство им је: љубав. Љубав поузданије предводи матере при васпитању од сваке теорије, љубав надмашује сваку практику; с њоме се не може такмачити и најбогатије знање педагошко.

Сам Базедов, — велики филозоф и педагог, који не само да је много писао и размишљао о васпитању деце, него је и нов дух покренуо у уметности васпитања, — искрено признаје, да не би знао и смео своју кћер васпитати.

Матере! Васпитајте своју децу по инспирацији материнске љубави, не обзирући се на теорију, на владајуће системе васпитања, на једностраност и обичаје; јер само у том случају ћете знати своју задаћу добро отпочети, удесно продужити и спасоносно завршити. Све ово ћете само тада постићи, ако будете са својом кћерју непристрасно и отресито поступали и ако се не дате занети дивљим изданцима величанственог осећаја материнске љубави, која из заслепљености губи из вида свако више гледиште. Али на жалост примећујемо, да мало таквих матера има, које би разумно слушале глас срца при васпитању своје кћери. Већина даде се занети поплавом својих осећаја, те своју кћер и физично, а често и морално упропасте. — Зато да не би љубав материна у претерану нежност прешла и тим шкодљива постала, нужно је да у породици буде безусловна покорност. — Ту већ и отац, као глава породице, може дати повремено правац и потпомагати матер, — али зато главна улога васпитања припада брижљивој матери.

„Каква мајка, така ћерка“ — умесно вели наша народна пословица. У наклоностима и жељама кћериним видимо душевну слику материну. — Међу матером и кћерју постоји сасма други одношај, него међу оцем и сином. Син не може бити под непрестаним надзором очевим, он се

више у спољашњем свету и за спољашњи свет васпитава, јер круг будућег делања му је непрегледан. Дочим мати и кћи су вазда у непосредној близини. Мати је прва учитељица и васпитатељица своје кћери и то остаје увек; те као таква може постојани утисак учинити на душевни живот своје

кћери, над којом мађионичким прутом љубави неограничено влада. — Кћери никада нису на само остављене, него су под непрестаним надзором материним. Зато им увек и лебди пред очима душевна слика матерна, као образац и узор-слика женске природе.

(Свршиће се.)

УМЕТНОСТ У КУЋИ.

(ИЗ ФАЛКЕ-ОВИХ „ИСТОРИСКИХ И ЕСТЕТСКИХ СТУДИЈА О ДЕКОРАЦИЈИ И ОПРЕМИ СТАНОВА“).

Посмотримо ли стан под гледиштем климатских утецаја, наћи ћемо највеће разлике, које и естетски морају бити важне. Северњак удешава себи стан нарочито против хладноће зими, јужњак против врућине лети. Јужњак треба зрачне дворнице, похладне дуварове, каменит патос, северњак пак чврсто затворене, не сувише велике, шта више узане просторије, патос од дрвета и по њему ћилимове, па чак и по дуваровима.

Друго је гледиште вароши и поља, зиме и лета. У вароши се естетика стана, као и живот породични обрће унутра; на пољу човек пушта да и лепа природа и слободан зрак што помогну те рачуна на то да ће њих уживати. Природа утиче на опрему и распоређење, на прилике, на врсту намештаја, на избор боје, те прибавља себи тако такођер естетске важности. Ослањајући се на лепоте природине свикао је човек за стан на пољу узимати простији, јефтинији намештај, а за зимски стан узме све штогод нађе да је потребно, па да стан буде удобан, луксуријозан и сјајан.

Опет има разлике у великим варошима и у малим. У малим варошима је правило, да стан буде таман за породицу и да је чврст и солидан; газда у малој вароши има више разлога намештити се трајно и кућу своју украсити сталним украсима; само што маловарошани не знају тако за саму уметност те теже могу да набаве уметнички украс. Напротив у великим варошима и њиховим изнајмионицама сели се човек од стана до стапа, од једне улице до друге. Како не

зна докле ће остати, те је можда само неколико месеца или година и то још ограничен господар у изнајмљеном стану — како да се теже не накали издати за украсе и луксуз, који ће можда за који дан морати оставити другом коме! Па ипак је свет по великим варошима готовији но игде да станове удеси сјајно и раскошно, било што га дражи све оно лепо и угодно, што онде види; било што хоће већом удобношћу и угодношћу стана да се отштети за то, што нема баште, своје куће и лакшега кретања по слободној природи; било најзад што је већма и богатије развијен социјални живот.

Нове се тешкоће јављају, кад посмотримо разлику сталеза и имања, богатства и скромнијих средстава. Лакше је онде где се као у Енглеској створила општа просечна висина прилика, те изазвала више подједнак начин живота. Ту се просто дом центлмена може узети за узор, јер и сами станови славних „горњих десет хиљада“ једва да ијоле одвајају, што се тиче уметничке опреме или су бројно тако незнатне, да мало долазе у питање. Куд и камо су веће разлике у нас, па кад, верни својој тежњи, хоћемо естетску гармонију — та она не стаје више него дисармонија — а с њом и удобност распротремо и по кући, морамо се већ осврнути на те разлике. Но једно не приличи свима, те човек мора дворима отмене репрезентације и оправдане тежње за сјајем по великим дворницама, дозволити по што шта, што се по ужим просторијама грађанскога стана само по себи забрањује.

Најзад ваља узети у обзир и индивидуалност становникову и на што су просторије индивидуално одређене. Стан је некако наша шира одећа па нек се у њему огледа особеност газдина и нека му уреже његов карактер, била то сад озбиљност или ведрина, била простота или отменост, једноставност или сјај, топлота или хладноћа. Ставиће се још и друге погодбе те ће се допустити или баш и наредити и друго што шта према тому, јесу ли просторије одређене да буду собе за друштва или за спавање, за мушкарце или за женске, за салоне или за трапезарије.

О чему се овде говори, није дабогме права кућа, стан као дело архитектинско, него је то украс унутрашњих просторија, посао бојадисара, декоратера, столара и тапетара. Пре свега се овде има на уму оно, што зависи од укуса и од избора становникова, што зависи од наших промешивих жеља и потреба.

Не може до душе нико порећи, да у највишем уметничком схватању цела кућа треба да је као од једнога кова, да се спољашност и унутрашњост мора слагати те њих обоје тек да морају дати потпуно уметничко дело. И према томе треба да је то уметничко дело изашло из главе једног уметника, претпоставивши, да је дорастао тако јединственој па ипак тако многостраној задаћи. Но ми не живимо у идејалним приликама, а јавна је са свим друкчија. Да се и спољашње и унутрашње спроведе уметничка армија, може се само онде захтевати, где је кућа искључиви стан и искључива властитост једне породице, а не по касарнама наших модерних великих и средњих вароша, где је склоњено толико одељених екзистенција и породица. У Енглеској је до душе већином правило, да породица има своју кућу за себе, па ипак Енглец пренебрегава спољашњи украс, до спољашности му није ништа стало, те што декорације и уметничке опреме хоће да узме, то употреби искључиво за лепоту унутрашњих просторија. Што је на пољу на кући, то он не види, а за свет по улици не зида Енглец. Има ту нешто безобзирности, то је истина — но свакако је то паметније него обратно, богато декоривана спољашност са го-

лим дуваровима унутри и са јадном опремом.

Та одећа, која се има овде на уму, одећа унутрашњег украса од посла и задатка архитектинско са свим је могућа, јер постоји; чине је прилике времена, а те ми не можемо изменити. Они случајеви, где је архитектинско дело зидањем довршено, те задатак унутрашњег украса падне на друге снаге, на одлуку самога становника, ти су случајеви куд и камо претежнији.

У оно мало ретких случајева, где се даје прилика да се све савршено уметнички изведе, може свакако уметник своје дело почети и довршити јединствено у истом духу. Но мора се признати, да и ту може бити претеривања, те човек то јединство мора схватити у правом и разумном смислу, а не као уметнички или археолошки педапт. Кућа и стан треба да су уметнички украшени, но тек не треба да су уметничко дело у највишем, у монументалном смислу.

Уметничка армија оснива се на два момента: на боји и на облику; и код једне и код другога претпоставља се јединство, склад и слагање различнога.

За обичан поглед, може се рећи у опште боја је при удешавању и украшавању стана још од веће важности него облик. Боја чини први и највиднији утецај, њом се могу погрешке у облику и ако не сакрити, но тек покрити. Ма да је редак дар, моћи себи дати рачуна о финијем дејству боја, ипак је осећај за колористичке омашке и дисармоније општији, него за омашке у облику, за које већ треба неко знање, па да их човек може пресудити. Боја је оно, што пре свега даје карактер стану и њоме можемо тај карактер начинити по својој вољи. Бојом можемо учинити да соба изгледа ужа или шира, нижа или виша. Хоћемо ли собу да начинимо озбиљном или ведром, голом или богатом, једноставном или сјајном, хоћемо ли да јој дамо удобности, појезије, хладноће или топлоте, хоћемо ли себи да створимо кутић, где ћемо се у миру одати својим сањаријама, станиште самоћи и мирну премишљању или станиште разоноди и друштвености — прво ће нам и последње средство бити боја. Боја је вила чаровница, која доноси добро и зло, радост и сунчану светлост,

суморност и тугу, но никад не остаје равнодушна нити допушта да се с њом равнодушно поступа. Она одбија и привлачи, набавља удобност, диже допадање до ускићења, али недопадање до страха и ужаса. Ко тражи њене дражи, тај се не сме, по данашњем правилу и данашњем укусу у бојама, показати слабуњав и нејуначан, него јој мора на супрот донети смелост као и онај, који хоће лепоту да покори. Смелости стаје први корак, избор главне боје. То је одлучна боја и та води уметника за остале, које за њом дођу, у консеквенције. Ипак је његова слобода у избору боја толика, да му је са свим остављено на вољу да може одабрати све што му је потребно, па да се створи игра пуна мелодије.

И ако према томе на боју, на декорацију бојом морамо највећма пазити, то се ипак с тога, јер неједнакост у облику опажа само вешто око, не сме никако пренебрегнути јединство и истоврсност његова. То јединство облика не мисли се да буде какав одређен историски стил, не један од оних, који су некад имали значаја у историји уметности. Човек може изреком не узети у обзир грчки, готски, ренесанс-стил и каквих ти ту још нема, па ипак искати јединство, шта више један стил или чак и стил у опште. Стила може имати цртеж, декорација, суд, а да не припада ни једној од оних многоименованих уметничких епоха, било да је оригинал било да је копија, као што и слика има стила, па ипак не мора бити створена по укусу овога или онога мајстора, овога или онога времена, ове или оне школе. Стил је идеалисање предмета, армониско слагање облика са средством и смером, слагање предмета са самим собом, са својом идејом. Суд има стила, ако је на савршен

начин оно, што треба да је, ако је тачна консеквенција свом опредељењу и ако то опредељење са несумњивом јасношћу носи на челу. Са тога гледишта може најпростији и најбогатији суд, најпростији и најсјајнији стан имати стила. Турски диван н. пр. јесте намештај пун стила, ма да не показује ни најмање дрвета, на којем би се исказивао одређен стил, ма да или можда баш за то, што нема одређена, оштра облика. Нараштај уметника или уметничких занатлија, који су уверени о истини тога принципа, показаће стила у свему, што ради, а читава епоха, која за ту истину не зна, исто ће тако стварати све само без стила, па и ако јој (као н. пр. осамнаестом веку) човек мора приписати неки заједнички стил, управо неку заједничку маниру. Данас се у свим модерним уметничким делима изгубио стил, јер се свет одучио, јер је сматрао за сувише малено, да за предмет нађе прави облик; све је свет хтео нешто ново и необично. Најзад се опаметио, но потражио је помоћ један у старих Грка, други у готике, трећи у рококо-у, место у самим стварима, у нашим потребама, средствима и смеровима. На том се путу дошло дотле, да се стали афектовати туђински начини и више се пута испомогло најкукавнијим средствима, па се мислило, да се бог зна шта урадило, кад се узело неколико палмета или по неколико готских фијала и бокала.

Што се овде тражи за модеран стан, та врста стила није ништа друго, до идеалисање стана, улепшавање и оплемењавање на основу истине, јединства са самим собом, средством боје и облика. Кад се човек тога држи чврсто, према многим ће се заблудама, каквих их има дан данас, у многим питањима са сигурношћу знати наћи.

П Р О З А Ж И В О Т А.

(Из бележака једне жене.)

Баш сад дођох од моје сироте пријатељице Марије. Да грдне несреће! Смрт јој отрже њеног доброг мужа, у најлепшем јеку његова рада, из најлепше породичне среће! Да—ли ће бити у стању издржати ту несрећу? Да само

не малакше од те силне бриге и жалости? Ох, жалост је сувише нагло породичну срећу потисла! Изгледа, као да је срећа, која се на њу смешила, изневерила!

Разуме се по себи, да се сиротица сасвим

предала својој тузи. Али ће се она морати отргнути од своје туге, те ће морати и даље живити, јер два невинашца, изгледају помоћи и заштите од ње, — зарад деце своје, мораће она живити и учити.

Да, мора ће учити! Јер пита она зна о овом свету, у коме се сада налази, шта она зна о неуморној, безобзирној борби живота, која је очекује? У свету, у коме је она до сад живела, срећа се на њу смешила са свију страна, — а сад ће морати да живи у новом свету пуном беде и невоље.

Покојник беше један од оних људи, који пуни уздања у своју снагу, у свој истрајни рад за живот и опстанак, све тешкоће у животу сами носе, а само радост и срећу деле са својом женом и децом. Једном речи, породица његова није знала ни за какву бригу или невољу. Он је радио и зарађивао, а они су само уживали. Он се бринуо за све, а она је живела по ред њега, као какво сретно дете, не бринући се ни за што, и не знајући шта се око ње дешава. Кад на једаред, нестале онога који ју је бранио, срце које је само за њу осећало, престало је куцати, онај који се за њу бринуо и мислио, престао је дисати и мислити, — пренеражена, немоћна стоји она пред тешком збиљом живота. Куда год крочи, туђа земља; куд поглед, — силне тешкоће! До данас није она знала, шта то значи, борити се за опстанак, заслуживати, то су њој били до сад непознати појмови, сада треба она да управља имањем, да тргује, да испитује рачуне и штеди? Хоће ли она то икад научити? Истина, и најнеискуснији човек зна од прилике вредност новца, а је ли доста то? Човек мора знати осигурати новац, мора га знати употребити тамо где треба, мора га знати разделити на све потребе, а колико ту искуства треба? Колико ће јој новца пропасти, док то не научи, и још је питање хоће ли то икад и научити! Сирота моја пријатељица! . . .

Саветовала сам јој, да потражи деци својој старатеља, па да њему повери и бригу око имања. Али она не хтеде то, хоће она сама да буде деци својој старатељ, те да на тај начин сачува своју самосталност. Изгледа ми, као да је горда, те неће да покаже своју слабост, а научена је да има своју вољу, па јој се тешко одважити, да ту своју вољу покори другом коме. Па и ја сам хтела да јој помогнем, али ме је она одбила

Сиротица! Како ће се борити, колико ће морати претрпети!

* * *

Питала сам више пута саму себе: Је ли покојник добро радио, што своју жену није обавештавао о одношајима који постоје у практичном животу? — и одговор је био: он није добро радио! Што је пропустио, да је лепим речима и у доброј намери поучи, то ће она морати учинити у горкој школи живота, — колико ће пута бити понижена, разочарана, колико ће горког искуства стећи!

Па ипак је он био најнежнији муж, те је можда због тога и хтео, да ни најмања сенка бриге не падне на њу. Намера му је била, да је на путу њезина живота срета радост и весеље, а није хтео да је плаши са прозом живота.

Често сам те речи слушала из његови уста, и чудила сам се, да се онај човек, који је цео свој живот проводио у неуморном раду, може заносити тим лажним идеализмом. Као да је то поезија живота, кад човек не ради а ужива, а проза живота, да само ради; и као да је оно прво жени, а ово друго човеку одређено. Истина, знам да је човек дужан заслуживати — али је ли жена само за то ту, да ништа не ради, него само да ужива плодове његова рада! Додуше има и таквих бракова, у којима су улоге између мужа и жене тако подељене. Човек ради свој посао и све своје силе напреже, да онолико својој кући и породици прибави и стече колико је потребно; а ако је могуће да коју крајцару и за црне дане остави. Жена пак, она ништа не зна шта јој муж ради, она се само брине о опом новцу, што јој је муж дао, ради кућевних потреба. Шта он управо има, како је он стекао и како управља својим имањем, да ли издавање одговара његовом примању — о томе жена често пута, не зна скоро ништа. Много се пута дешава да жена и не тражи да о свом имању што сазна, она слепо верује своме мужу; он је њезин природни старатељ, он издржава своју породицу, он треба најбоље и да зна, колико се у опште сме трошити. Ако се кад год и деси, да жена свога мужа запита о чему, увек ће један те пети одговор чути: „Душо моја, ти не разумеш те ствари, хвали Бога што те је од тога поштедио“. Или ће чути: „Каква је заслуга? Да ли можемо што на страну оставити? Времена су тешка: мање се заслужује, а више се троши! Али где да почнемо штедити? Како? Ја

мишљах, да већма не можемо штедити него што сада штедимо!“ И на томе обично и остане. Стање мужевљево и даље је за жену тајна, коју неће ни муж, ни жена да открију, јер се боје да ће покварити и уништити породичну срећу своју.

Да — нисам можда све ово црње насликала него што треба? Држим да не. С таким кривим назорима, често сам се ја у свом животу сретала. Познавала сам жене, које су у оделу своје терале највећу раскош, а муж је морао под најтежим условима узајамљивати, да тај раскош покрије. Да су знале за то, држим да би се стидиле своје узајамљене раскоши. Али оне нису знале, нису никад ни питале, да ли њихово имање допушта такав раскош. Мислиле су да су у стању, кад су им мужеви трпали новац у руке. А кад је наступио прелом, кад су се морали бринути како ће свој свакидашњи лебац да заслуже, онда је доцкан долазило пребацивање, како с једне тако и са друге стране.

Јесу ли таке жене заслужиле да им се њихове кривице опросте! Нису, исто тако, као што се и њиховим мужевима не може опростити. Жена мора знати колико она сме издати и потрошити, она мора бити на чисто шта њен муж

Ст. Шове.

све поседује, и с њиме заједно мора одредити колико се може и сме потрошити. Сваки муж, који искрено љуби своју жену, мора тако радити, ако хоће да породична срећа буде дуга века.

Ја помишљам овом приликом, и на последице лажног страха од „прозе живота.“ „Ти се душо не разумеш у моме послу!“ рећи ће муж; и он има право, јер она заиста ништа не разуме. Али то није никаква срећа, већ несрећа, коју она често горко откаје. Онако исто не искуена као што је била девојком, остане и као жена; она не зна ништа о важним пословима свакидашњег живота, она не зна како треба управљати имањем, шта више неке се на то и горде, док их беда и невоља не отргне из тог варљивог сна. Тада тек двојном више осећају ону тешку одговорност која их онако несрећне чека у свима њиховим дужностима и задацима. Колико је изображених жена пропало само за то, што се ослањаху на своје лажне саветнике. Многе и многе сатарисхе имање своје и деције те посташе просјаци . . . .

Нека милостиви Бог сачува моју сироту пријатељицу од таке судбе. Нека јој да снаге да издржи борбу са „прозом живота.“

По немачком.

Даринка Ст.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

Новосаткиња.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња имала је 6. (18.) октобра о. г. своју ванредну главну скупштину под председништвом своје начелнице гђе Јулке Радовановићке и у присуству 70 скупштинарака. Скупштина је ова била сазвана зарад избора друштвене забавиље, пошто је досадања забавиља гђца Даринка Калићева дала оставку. Било је за то две компетенткиње: гђа Вида Јојкићка удова и гђица Катица Максимовићева, обе из Новог Сада и обе свршене забавиље, свака са врло добрим успехом. Због тога је и било две јаке струје, те је при тајном гласању добила гђа Вида Јојкићка 30 а гђица Катица Максимовићева 40 гласова; те је тако ова последња и проглашена за изабрану забавиљу, а изборни чив послат је епарх. школ. одбору бачком на одобрење.

Иста задруга имала је своју ред. одборску седницу 14.(26.) октобра о. г. опет под председништвом своје начелнице гђе Јулке Радовановићке.

У овој седници су подељене позивнице одборкињама, да позивају грађанство на друштвену забаву „Базар с игранком“, која се приређује овде у дворани код „Царице Јелисавете“ 9. (21.) новембра о. г.

Осим тога решио је одбор, да приложи 25 ф. на народну кујну, која се заводи овде идуће зиме за школску сироту децу, без разлике вере и народности, а коју је покренуо овдашњи грађанин и трговац г. Јосиф Ернст. Како чујемо има за ту цел скупљено већ 500. ф.

Одбор задружни је држао још и 4. новембра п. н. к. своју седницу, у којој је на позив привременог одбора за оснивање горе споменуто народне кујне, из своје

средине изабрао чланице, које ће са изасланицима осталих овде постојећих добротворних задруга и других корпорација и власти, под председништвом градоначелниковим већати о правилима и организацији ове народне кујне, о којој је мало пре би-

ла реч. У то изасланство изабране су ове госпође: начелница гђа Јулка Радовановићка, благајкиња Софија Јефтићка, прегледачица Катица пл. Новићка, и одборкиње Марија Плавшићка, Милева Косировићева и Ана Стерио.

БЕЛЕШКЕ.

ИЗ ШКОЛЕ.

Женске гимназисте. У Србији су већ одавна примане женске у гимназије, и могле су без икаквих препрека свршавати нижу гимназију. У вишу гимназију су пуштане према препоруци професорског збора, уз дозволу министра просвете, само врло добре и одличне ученице. Према најновијем распису министра просвете немају права женске више учити вишу гимназију, ма какве оцене имале.

Српкиње на великим школама у Швајцарској. — Прошле школске године училе су три Српкиње на великим школама у Швајцарској. Оне изучавају медицину.

Женско образовање. — Прошле године учило је на свима швајцарским универзитетима 294, женскиње, и то: у Цириху 141, у Женеви 135, у Лозани 25, и у Базелу 3. По земљама расподељено има их из Русије 18, из Немачке 53, из Швајцарске 19, из Аустро-Угарске 8, из Румуније 6, из Бугарске 3, из Енглеске и Холандаје по 2, и 1, из Француске. Из Америке 9, и Азије 6. По факултетима су овако подељене: на медицинском уче 183, на философско-природњачком 108, и 3, на правничком. Осим ове 294, ученице, које имају сва права ученичка, 111, уче својевољно.

Гимнастичка школа за женске. Управа гимнастичког друштва „Душан Силни“ у Београду, отворила је гимнастичку школу и за женске, за коју је набавило и стручне наставнице, које ће руководити гимнастичка вецбања женскиња. Вецбања се држе на два разна места, на сваком по трипут недељно, свагда од 4¹/₂—5¹/₂ после подне. Месечна уплата за вецбање је 1 динар.

Виша женска школа у Београду. У београдску вишу женску школу, где број ученица сваке године расте, уписао се ове године свега 789

ученица у свих шест разреда, који имају свега 17 одељења, јер сваки разред има по 2—3 а и 4 одељења

РАЗНО.

Венчање црногорске кнегињице Јелене. У Риму је било 12. (24.) октобра у Квириналу најпре грађанско, а за тим у храму Санта Марија дељи Анђељи црквено венчање кнегињице Јелене са талијанским престолонаследником Виктором Емануелом, у присуству дворова талијанског и црногорског и осталих великих достојанственика. Црква је била особито украшена. Невеста у бело обучена, са ванредним дијамантским накитом у коси је ванредно лепо изгледала. По свршеном венчању биле су разне војене и народне свечаности и забаве, а у вече велико осветљење вароши. Кад су сватови излазили из цркве, пуштено је више стотина голубова гласноша да објаве народу радостан догађај. Скоро од свију европских владаоца стигле су уредне честитке талијанском краљевском пару.

Руски цар послао је невести поклон у врелности од једног милијона рубаља.

Венчање надвојвоткиње Марије Доротеје. У Бечу у царском двору одржани су сјајни сватови. Надвојвоткиња Марија Доротеја венчала се са Лудвигом Филипом Херцегом Орлеанским. У почаст високим сватовским гостима и младенцима приређене су дворске свечаности. Невеста је при венчању имала на глави од дијаманата израђену круну, које су као поклон поднеле француске аристократске госпође. У царском позоришту у Шенбруну била је у вече свечана представа.

Женски клуб у Паризу. Да забележимо и ово. У Паризу су основале женскиње прави свој клуб, са засебним локалом, и строгим кућевним редом.

Чланице могу бити само женскиње, а искупило се до сад већ њих 200. По кућевним правилима строго је забрањено картање, и свако политичко или религијозно расправљање. Кад се у вече чланови искупе, провађају се музиком и предавањем класичких дела. — Зар то није чудновато, да се баш у Паризу одељују строго женскиње, у вароши која је увек учила остали свет цео, како се има опходити са женскињама? То најмање личи на француску установу, да се женске одељују од мушких, да бегāju из њиног друштва, пре ће бити, да је та установа са стране унешена.

Робинзоново острво. Ко се из свога детињства не сећа занимљиве приповетке о Робинзону, коју је или сам читао, или ју је од својих старијих чуо приповедати. Ко није у својој машти створио себи слику тога острва, заједно са свима страхотама усамљеног живота на њему. Сада се међу ученим светом много спомиње то острво, за које се зна, да је на њему провео дуго времена саморан један човек, који и ако није био баш онај Робинзон, за кога смо у детињству слушали, — али се мисли, да је писцу Робинзоновом, Де Фое, служио са својим чудним доживљајима као образац при писању његове тако занимљиве приповетке.

Код јужне Америке, западно од вароши Валпарајзо има једно 350 километара од обале три острва на близу: Mas a Fuerra, Santa Clara, и Mas Tierra. Ово последње је то Робинзоново острво, а говори се у ученом свету сад о њему због тога, што је сад усљед јаког земљотреса утонуло у море. Нема дакле више Робинзоновог острва.

А како је то острво дало повода причи о Робинзону?

Ево како. — У старо време су морнари врло патили од болесних десни (названог скорбута) тако, да је често на једном путу поумирало од те болести до две трећине људи, а само једна трећина се вратила јадно и жалосно кући. Због тога су морнари увек собом носили семења оних биљака, које су служиле као противно средство против скорбута, као: рен, разне роткве, мрква (шаргарепа) кељ и др. па су на пустим острвима сејали то семе, да имају где свежег зеља потребног наћи на своме путу. А најбоље средство било је фришко месо. Зато су носили собом живе козе, па су их на пустим острвима остављали, те су се козе тамо умножиле и подивљале.

Са једне енглеске лађе изметут је на то острво крманаш Alexander Selkirk из Aberdeen-а у Шкотској, а изметнут је на своју сопствену жељу Оставили су му нешто муниције, провијанта и алата. Ту на острву је провео он тако преко 4 године сам. Кад је угледао какву лађу, он се сакривао да га не виде с лађе. Кад му је свега понестало, он се научи верати по стенама као козе, те их је рукама хватао, па што му је претицало, те је припитомио, ровашећи их по увету. Неколико таквих ровашених коза нашао је још после 25 година лорд Anson.

Од коже је направио себи одело, шиљасту капу и кишобран, кад су му хаљине извештале. Становао је у некој пећини, која је тако ниска била, да се једва могао исправити. После скоро петогодишњег живљења на острву пустом, пристане нека енглеска лађа, која га прими, и на којој постане скорим официр, па после дужег лутања по свету врати се као имућан човек у своју постојбину, где напише своје живовање на острву. Тај његов животопис мисли се да је служио као подлога, кад је Де Фое писао свог Робинзона. То миљење је исказано и на оној спомен — плочи на острву, на једном врху брега, одакле је он угледао лађу. После смрти му је родно место подигло споменик у оном оделу, капи и кишобрану, које је са острва донео.

То је Робинзоново острво, и њега је сад нестало са лица земље.

Стигло писмо после 30 година. Један дански лађар, који је сад скоро дошао са Изланда у Копенхаген, добио је с поште писмо, које је на њега послато из једне данске варошице још јула месеца 1866. године. Писмо је стигло савим неповређено, а послато је било у варошицу Готенбург у Шведској, где се адресат онда бавио, но писмо стигне тамо пошто је он оданде отишао. Тако га је онда писмо тражило по свету ето већ 30 година, било је шиљано из места у место, док га сад није напослетку и нашло. Што је најинтересантније у томе, то је то, да је то писмо послала његова садашња жена још девојком на њега, па је сад као његова жена присутна била кад га је примио.

У радише свега биче, у штедише јоште више. О истинитости ове наше нар. пословице можемо се сваком приликом уверити. Сад је не давно у Паризу умро портир у једној берзи париској и оставио иза себе осим једне виле (Villa) још 250.000 франака иметка, које је уштедио

за 30 година свога службовања. Није тако ни рђаво бити портир у Паризу.

Американски. У Њу-Јорку у северној Америци, довршује се сада грдна зграда, кућа са 25 спратова! Ту грдосију од куће зида један американски милијунар, а зидана је сва од челика и камена. Дужина јој је са сокака само 13 метера, а висина куће износи 104 метера! То је управо тороњ. У земљи се налази двоструки подрум, т. ј. испод подрума првог ископан је још један дубље унутри. Изнад земље пак има осим партера још 25 спратова, куда се са успињачама пење горе. Таких успињача имаде 6, од којих су половина тако звани експрес - елеватори, који пристају само у 5, 10, 15, 20 и 25 спрату. Они са 25 спрата сигурно имају леп изглед!

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Какав купус треба у зиму киселити? — Познато је да је црвени купус бољи за киселење него ли бели, једно с тога, што је црвени купус чвршћи, па с тога дуже траје, а друго још и с тога, што му је расо црвен, дакле, лепши на изгледу, па отуда и пријатнији. И једно и друго даје већу вредност како црвеном купусу, тако исто и расолу од овога купуса.

Исто тако купус, који се производи на сушној години дуже траје, него ли онај, који се производи на кишевитој години. А по томе и купус, који се помало или често пута ни мало не залива, бољи је за зиму киселити, него ли онај који наши баштовани производе и, који лети непрестано заливају. Ово најбоље знају механџије, који купус у великим количинама за зиму киселе.

Што је бољи онај купус, који се производи на сушним годинама од онога купуса, који се производи на кишевитим годинама, или да је бољи онај купус, који производе наши пољопривредници, и који лети или никако, или врло ретко заливају, то долази просто отуда, што купус на сушним годинама, као и онај, који се ретко залива полако расте и развија се, па с тога је овај купус врло збијен и као такав и дуже траје, него ли онај купус, који се производи на кишевитим годинама, или, који се јако залива. Овај купус врло брзо расте, бујан је, редак, па с тога се и брзо квари, труне.

(„Тежак“).

УМЕТНОСТ.

Урош Предић познати наш сликарски уметник, израдио је на позив матичин, слику покојног председника Матице Српске, Милоша Димитријевића. Слику ову, која је ванредно израђена, а лик верно погођен, и која је смештена у великој дворани Матице Српске, приказао је члановима матичиним, приликом сада одржане главне скупштине, новоизабрани председник г. А. Хаџић.

АФОРИЗМИ.

Лепо је што Срби стране језике говоре, ал' би још лепше било кад би се са својим поносили

* * *

Од кад се клавир и страни језици само моде ради уче, од то доба нам се ухо привикло на лошу свирку и рђав изговор у тим језицима.

* * *

Боље би било да се младеж за рана учи, да својим мислима и намерама више у делу нег у речима изрази даје. Друго је кад дете каже: Ја сам моје књиге и ствари лепо спремила него кад рекне: ја ћу моје књиге и ствари лепо спремити. У овом случају радња се одлаже, на неизвесно време, а што се на тај начин одложило, ретко се извршило.

* * *

Себичност нам је милосрђе тако отврднула, да смо према људској беди и невољи готово равнодушни. Ал кад их у роману нађемо, на слици или ти позорници видимо, онда нам милосрђе одмекне, можда с тога, што такви јадници не једу хлеба, нити нашу помоћ требају.

* * *

Да није сујета моћ и силу моди дала, не би ова свет освојила.

* * *

Сујета је најјача људска слабост.

* * *

Ми се не стидимо лагати, ал кад нас у лажи ухвате, ипак нас је стид.

* * *

Што је равница на нашој земљи, то су обични људи и они сачињавају огромну већину. Брегови су таленти, а геније њихови врхунци. Геније нема и не може никог над собом имати, јер он је увек самосталан. Врхунац остаје врхунац, стајао више или ниже и разлика је само у величини.

* * *

Кад поштење босоного иде, онда људи само
ноге виде, а кад се порок у злату шеће, копита
им не смета

* * *

Сваки човек је ковач своје среће, вели пос-
ловица, то стоји, ал' само за оне, који су тај
занат изучили.

* * *

Кад би сви људи са својим околностима

тако задовољни били, као што су са својом на-
мећу, мало би незадовољника било.

* * *

Људско памтење личи магазину, ако у њему
ред влада, лако ћемо остављене мисли наћи.

* * *

Младост се греје на сунцу надежде, старост
пак на пећи прошлости. Често се сунце за об-
лаке сакрило, многа је пећ без горива остала.

С. С.

П Е С М Е.

МОЈЕ ПЈЕСМЕ.

Често пута плакао бих радо
Под теретом бола преголема,
Можда б' тако срцу олакшао, —
Ал' узаман! Нема суза, нема!

Врело суза пресуши се давно. —
Па како ћу излит' јаде своје? —
Најлакше их овако изливам:
Сузе чисте, — то су пјесме моје.

Свет.

НЕ СЈЕЋАЈ СЕ . . . .

Не сјећај се више мене,
Нек ко стручак нежног цв'јећа
За навијек тихо свене,
Спомен, што те на ме сјећа!
Ко лист што се отме грани,
И у неврат оде летом,
Тако нека миру светом,
Мину санди просновани;
Не дај срцу да се сјети,
Ни да мртву прошлост крене,
Не помињи помен свети,
Не сјећај се више мене!

Нека вр'јеме тугу збрише!
Нек над гробљем дана давни
У неповрат што се скрише,
Никне трава, бршљан тавни...
Нит се сјећај срца мога —
Тиха туга не ће проћи,
А са тешком судбом својом
И задњи ће часак доћи;
И расуће у пепео
Тај пламичак што се бори,
Да огњену љубав своју
У безмјерну вјечност створи.

Јован А. Дучић.

МАЈЧИНО СРЦЕ.

— По Ratisbonne-у слободно —

„Утишај се чедо моје
Јако ти је болна мати —
Само мир је може спасти,
И нама је здраву дати!“

Тако отац сину своме,
Ал бадава — смрт баш лети,
Преко ноћ се буди мали:
„Певат Оцо — дал ћу смети?“

Окрете се само отац...
Црно руво даје сину —
„Леп сам је ли?“ Мајку иште
Која мало пре премину.

„Ево сине мајке твоје“
И води га јецајући,
„Мајко моја где си, где си?“
И стаде се њојзи вући.

„Ох дигни ме горе Оцо!“
Он га диже — болно, бедно
Хладно срце и не слуги
Како ј' близу, чедо њено.

„Погледај је, ево ту је
Мати твоја, што те роди,
Чија рука неће више
Да те добру, срећи води.

Превари се. Јер где чудо:
Срце мајке опет бије!..
Љубав чедо — Љубав њена
Оживи је!.. не друкчије.

Панчево 1896.

Никола Милутиновић.

НАДИ.

Колико се мучим драга, у заборав да те ставим,
Ал' не могу, јер пред-а мноме слика ми се твоја јави,
Пред-а мноме слика твоја лебди, мила, сваког дана,
Моје т' срце опет љуби и ако је пуно рана.
Један поглед ока твога, чекао сам дуго, мила,
Али ти си тврда срца, немилосног срца била,
Све ми наде пропадоше остадоше само ваји,
Остаде ми туга клета, остадоше уздисаји!...

Љуб. Булатовић-Ибријски

МОЈИ МЕМОАРИ.

Сјећаш ли се, зоро бајна,
Изгубљени земни рају,
Кад млађани уживасмо —
У невином загрљају?
Рек'о сам ти, да те љубим,
Јер се љубав не да крити;
А ти мени још и више:

„До гроба ћу твоја бити!“

Нашто новац, силно благо,
И варљиве свјетске части....
Без љубави ништа нема —
То је извор праве сласти!

— — Мислио сам; истина је,
Свједок ће нам срца бити;
Мислио сам: нема силе,
Која ће нас раставити!

Али заман в'јерност света,
Узаман је љубав била,
Оплетени в'јенац жића —
Ти си сама раскинула!

Збогом остај, круно сјајна,
Некадањих слатких дана;
Збогом остај! Сретна буди —
Ружо моја узабрана!

А за мене? — Како буде —
Нови ми се живот спрема,
У том жићу миран бићу,
Јер у гробу туге нема!

Ал' ако те пут нанесе,
Те на гробље доћеш с киме,
Испуни ми једну жељу —
Дођи мени, походи ме!

Не иштем ти, злато, свијећу,
Ил' тамјаном да ме кадиш;
А још мање, да ми на гроб —
Мирисаво цв'јеће садиш;

Него само мало стани,
Погни гробу главу, лице,
Изнутра ћеш чути р'јечи:

„Још те љубим, невјернице!“

Ристо Ђ. Сировина.

МЛАЂАНИ ЖИВОТ.

(Споменица.)

Срећно је доба млађано жиће,
Слађаних бујних санова тма,
Млађаном жићу зорица свиће,
Пролетње бајно сунашце сја.

Млађана душа песнички снује,
Вије се, лети, да тражи рај,
Порок ју љути не кињи, трује,
Не зна за патњу, не зна за вај.

Невина, чиста, заносно леће,
Вије се, лети, у небни крај,
Свуд' тражи живот препунај среће,
Свуд' тражи миље и загрљај.

И твоја душа премила селе,
Заносан, бујан, пролеће лет,
Млађане наде још нису свеле,
Још ти је мио — млађаној свет.

А када прни започну часи,
Да море душу и живот млад,
„Устај и живи, од зла се спаси!
Борбом савладај тугу и јад!“

Љубивој.

ПРИПОВЕТКЕ.

УВЕЛО ЛИШЋЕ.

новелета

норвешки написао Александар Киланд.

Александар Киланд (Alexander L. Kielland) је норвешки приповедач, који се угледао на реалистичну данску школу. Своје ликове узима он из правог живота, па нам невоље и борбе из садашњости износи у живим сликама. Од његових изабраних новелета, које су у немачком преводу изашле, доносимо ову под насловом „Увело лишће,“ да упознамо наше читаоце са делима овог признатог норвешког приповедача.

Човек може да се умори, ако дуго гледа у једну те исту слику; али се мора уморити, ако у исти мах посматра више слика. С тога и отештају онако очни капци по великим галеријама, па и седишта су због тог у њима тако препуна, као недељом у омнибусима.

Благо ономе, који уме себи да одоли, те из велике разноликости одабере тек мален број слика, које онда сваког дана посматра и проучава.

На тај начин можемо себи — а да то надзиратељи и не примете — створити сасвим засебну малу галерију, коју онда сматрамо као своју рођену; све, што не спада у нашу збирку, гледамо као просто платно и украс, као неку декорацију, крај које на своме путу пролазимо, али која не мори наше око.

Дешава се по каткад, да наиђемо на какву слику, коју смо до сада превидели, па пошто је боље разгледамо, а ми узмемо и њу у свој ужи избор. Тако се збирка свеудиљ повећава, па је појмљиво, да систематским извођењем ове методе можемо каку велику галерију слика учинити као неком својом приватном својином.

Али се обично нема времена. Стало нам је увек до тога, да се брзо оријентирамо;

начивимо у списку крстић крај оних слика, које намеравамо разгледати, као и шумар што обележава своје дрвеће, када пролази шумом.

Ове су приватне збирке паравно веома различите. Више пута тражимо замап у њима велика и припозната ремекдела, док на против каку малу незнатну слику пађемо на угледну месту; који би хтео појмити ову чудну уредбу у многим таким маленим збиркама, учиниће најбоље, ако узме за вођу онога, који је избор већ учинио.

Ево једна слика из тако приватне галерије.

У једном углу „Салона“ од 1878 висила је слика једна од енглескога сликара, Mr. Everton Sainsbury-а. Није се на њу нико много освртао. Није била велика нити толико малена, да би разбудила и најмању радозналост; ни у боји нити у другом чему не беше трага модерне екстраваганције.

Када би свет пролазио крај ње, задовољно би је погледао, јер је чинила пеки хармоничан утисак; сиже беше једноставан и лако појмљив.

Било је ту двоје драгих, међу којима је настала мала неслога. Публика се смешкала, док је сваки у себи мислио о оним

малим, нежним размирицама, које су тако бурне, а опет тако кратке; оне постану из најневероватнијих и најразличнијих узрока, али се у свакој прилици свршавају једним пољупцем.

Па ипак је слика ова мало по мало окупила око себе приличан број гледалаца; могло се приметити, да су је многи већ узели у своје приватне збирке.

Кад би човек приступио познатој углу, нашао би онде често цигло једну особу, где је утонула у дубоком размишљању. Било је људи веома различитих, али пред овом сликом добили би сви исти израз лица; чинило се, да слика одејајива неким бледим и жућкастим сјајем.

Кад би се онда већма приближили, гледалац би се обично удалио: чињаше се, да у једно исто време само један може уживати у овом уметничком делу, да је човек са том сликом најрадије на само.

У једном баштеном углу, баш уза високи зид стоји отворена сеница. Начињена је једноставно, од зелених летава, које са зидом праве велик свод. Сеница је сва покривена вињагом, која се са леве стране пење на сведели кров, те са десне пада у дугим великим заграњима.

Позна је јесен; сеница већ нема свој густе зелени кров. Тек некоје гранчице вињагине задржале су још своје лишће. Пре но што ће и оно попадати, дарива га лето пре растанка свима бојама, које су му још преостале; као лаки сплети од првеног и жутог цвећа виси оно још неко време, украшавајући башту сетном јесеном дивотом.

Наоколо по земљи лежи увело лишће, баш испред сенице навејао је ветар најлепше од тога лишћа у малену, округлу хумку.

Са дрвећа је лишће већ падало, а на једној голој грани седи баштени певач загаситих првених прсију — и сâм је као увео лист — те неуморно понавља мелодију, које се још од пролећа амо опомиње.

Једино бршљан даје слици мало живота. Јер бршљан је као и брига, он је и лети и зими подједнако свеж.

Он промили са својим меким гранама кроз најмање пукотине, кроз најневероват-

није отворе, па тек кад нарасти и ојача, видимо, како се неће више дати истребити, како неумољиво даље продире, да разори целу зграду.

Али је бршљан и као брига од доброг одгоја; он покрива своје развалине лепим лишћем. И људи се смеју весела лица, као да не знају, да живе под руинама, које покрива сâми бршљан.

Посред сенице седи млада девојка на сламној столици; обе јој се руке одмарају у крилу. Главу је сагнула доле, а на њезину лепом лицу види се чудноват израз. Није то бол нити гнев, још мање обична срдња, што се огледа у њеним пртима; не, то је више неко страшно, горко разочарање. Изгледа, е види где јој нешто гине, а нема снаге, да то спречи; — тако као да и њој хоће нешто да свене.

Он, који се руком наслонио на њену столицу, појима већ, да је ситуација постала озбиљнијом, него што је мислио. Покушао је свима средствима, да отклони свађу, којој је повод тако ништаван био, па да је ману у заборав; приповедао је разум, а покушао је и шалом; молио је за опроштење, понизио се — можда више него што је и хтео —; али све у заман.

С тога се са много зебње наже над њом.

— Ти знаш, колико нам је у истини стало једно до другог.

— А зашто се онда завађамо тако лако, па смо једно другом тако зли?

— Али, мила, цела је ствар с почетка тако ништавна била.

— Па баш зато! — сеђаш ли се, шта смо све рекли једно другом? како смо се натецали, не би л' само изнашли речи, о којима смо знали, да ће нас најљуће зајести? О — да сам и помислити могла, да ћемо међусобно познање једном на то употребити, да изнађемо места, где ће нас зле речи најдубље озледити!! — и то ми зовемо љубав!

— Драга, не узимај то тако озбиљно — одговори он, а глас му при том дође много тишији — ма како се људи волели, буде, ипак тренутака, када се у чему не сложе; то тек не може друкчије бити.

— Ипак, ипак! — повиче она — мора да има љубави за коју не постоји свађа, или сам се и ја — — и ја можда

преварила, те оно, што ми зовемо љубављу, није зар ништа друго, до ли, до ли — — —

— Не сумњај о нашој љубави! рече он ватрено; и у топлој, речитој беседи цртао јој је тада осећај, који оплемењава човека, учећи пас, да имамо обзира са слабостима других људи; који нас чини најсрећнијима, пошто нас упркос свима малим размирицама везује најлепшом везом.

Она га је само у пола слушала. Погледа јој лутао је по увелом врту; удисала је тешки ваздух биљнога живота на умору — па мислила о пролећу, о нади и све-могућој љубави, која вене као и какав цвет у јесен.

— Увело лишће — рече мирно, пошто се диже, разгази ногом све оно лепо лишће, што је ветар са толико муке био нанео.

Пењала се алејом, што је водила кући; он је ишао за њом у малом размаку, ћутао је, јер не могаше једне речи наћи.

С немачког

Обузео га беше тешки осећај бојазни и изнемоглости; питао је сам себе, би ли је још могао стићи, или је можда већ сто миља далеко од њега.

Она је корачала оборене глава и гледала леје цвећа. Стајала је онде лепа ката, као покидани различак по кртоли; ђурђине су висиле о својим сломљеним стабљикама, а трандовиће имађаше о врху мале, кржљаве пупољке а о доњем делу своје стабљике велике, влажне и иструле цветове.

Горчина и разочарање преузеше мах у њеном младом срцу. Докле је цвеће онде венуло, сазревала је она за зиму живота.

Тако их нестале горе у алеји. Али празна столица оста у увелој сеници, а ветар је вредно носио лишће, да и опет начини малену хумку. — — —

И у току времена седнемо ми сви — сви редом — на празну столицу у једном баштеном углу, те укочено гледамо у малену хумку увелога лишћа.

Ђ. Искрић.

ЛИСТИЦИ.

КЊИЖЕВНИ ПРИКАЗИ

Декамерон, сто прича од сто најславнијих писаца светске књижевности. Уз сурадњу сурадника „Бранкова кола.“ Срем. Карловци. Српска манастирска штампарија 1896. Свеска I.—IV. Цена је књизи 20. новч.

Ово је наслов делу, чији смо позив на претплату у 9. броју нашега листа донели, а сада када смо примили четири свеске овога дела, хоћемо да га нашим читаоцима прикажемо.

У досадашњим свескама изишло је свега 33. приче од најславнијих писаца разних народа. Има ту сличица заиста, за које би Немци рекли, да су „allerliebst“, које нас својом невином свежином силно задобијају. Ми мислимо, да издавачи овога дела рачунају и на женску читалачку публику, и то не само матера, већ и њихових кћери, те би желили, да редакција овога дела при избору прича буде врло обазрива, како би могли старији без икаквог предомишљања дати ово дело на читање млађем женскињу.

Хартија и израда је лепа, само да је штампана мало крупнија, боље би било за очи при читању. Како је пријатно читати књигу крупно штампану!

Ово ће дело многу лепу цртицу из стране књижевности да пресади у српску књижевност, па већ и с тога заслужује подузеће ово, сваку подпору.

Нови орао, велики илустровани српски народни календар за годину 1897. Издање српске књижаре и штампарије Браће М. Поповића. У Нов. Саду 1896. Цена 50 новчића или 1 динар.

У календару овом има осим обичног календарског дела још и забавни и поучни део, у коме има песама и чланака, међу којима спомињемо чланак Стевана Симоновића о вођарству. После ових чланака долази опис слика, које се у календару овом налазе. Као додатак налази се на крају библиотека за народ, ради забаве и поуке.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ

Нове књиге и листови.

Путне успомене од дра. Мих. Полита-Десачића, Нови Сад, издање српске књижаре Браће М. Поповића. 1896. Цена 80 новчића.

Грађанин, лист за автономне просветне и материјалне потребе, излази сваке суботе Властник, издавалац и одговорни уредник Никола М. Косанић. Панчево 1896. година I. цена је листу на целу годину 4. ф. на пола године 2. ф. на четврт год. 1. ф. Поједини бројеви стају 10 новч.

Војвођанин, лист за забаву, просвету и привреду, изилази у Ст. Бечеју, сваке недеље. Властник је штампарија Божидара Гаванског у Старом Бечеју, одговорни уредник је Љуба Милованов. Година I. Цена је листу: На годину 4 фор. на по године 2 фор. на четврт године 1 фор. За Србију 5 фор. Поједини бројеви стају 10 новч.

Зврцало, лист за шалу, изилази у Ст. Бечеју сваког 1. и 15. у месецу. Властник је штампарија Божидара Гаванског у Ст. Бечеју. Одговорни уредник је Тривун Црпић, главни сарадник Сремац. Година I. Цена је листу за Аустро-Угарску 3 фор. на годину, 1 ф. 50 н. на пола, а. 75. новч. на четврт године. За Србију 8 дин за целу, а 2 дин. за четврт године. За остале земље 4 фор. годишње. Поједини бројеви стају 15 новч.

ЧИТУЉА.

† Јустин Коњовић умро је 21. октобра (2. новембра) у Сомбору, после кратке болести у 61 години свога живота. Покојник је био у младости својој мерник у Сомбору, а после се одао сасвим на економију. Био је двапут члан сабора нашег, и то 1885. год. и 1890. год. а био је и члан саборског одбора. Својим радом у нашим највишим автономним властима стекао је великих заслуга, јер се његови савети у рачуноводству и економији увек послушали. Био је добар отац својој породици и васпитао је ваљаву децу. Колико је покојник у Сомбору био уважен, видило се из погребња његовог, где се искупио силан свет, разна изасланства, корпорације, да му одаду последњу почаст. У цркви се са покојни ком опростио проф. препарандије Мита Калић.

У покојнику је изгубљен опет један вешт и стручан радник на нашем јавном пољу, тај губитак ће тешко бити поунити.

Лака му црна земља, и вечан му спомен!

† Марија Јаснић, чланица женске задруге у Нов. Саду, преминула је 28. септембра (10. октобра) у 56 години свога живота. Покојница беше узор добре супруге, домаћице и матере, јер је из ничега, својим радом и штедњом, толико набавила, да је сву своју децу, три сина и три кћери, лепо извела на пут, и ваљано васпитала. Са покојницом се на гробу опростио пречас. господин Јован Борота, прота старобе-

чејеки, који је истакао све њене племените црте као супруге и као матере. Вечна јој успомена!

Позив на базар с игранком,

који приређује Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња у великој дворници хотела код „Царице Јелисавете“ у суботу 9 (21.) новембра о. г. а уз добровољно суделовање Госпођица:

Емилије и Меланије Адамовићеве, Јелисавете Баракове, Данице Васиљескове, Антоније Вајнфелдове, Зорке Вучетићеве, Олге Вукичевићеве, Зорке Георгијевићеве, Персиде Дунђерске, Десане Јездимировићеве, Јелке и Маре Јолкићеве, Невене пл. Јовановићеве (Киш-Јаношеве), Лауре Кенигштетлерове, Елзе Стухликове (Кодине), Ане и Јелке Лакићеве, Љубице пл. Новићеве, Зорке Оберкнежевићеве, Милице Павловићеве, Катице Поповићеве, Етел Профуме, Олге Рогулићеве, Зорке Славнићеве, Милице Стефановићеве, Софије Стојановићеве (Милошеве), Јелене Строне, Лукреције Чобанове, Јулије и Вере Радовановићеве.

С обзиром на добротворну цел примају се прилози са захвалношћу. — Музика: Војничка капела 70. пешачког пука. — Улазна цена 1 форинта од особе. — Почетак у 1/2 8 сахата у вече. — Улазнице се могу добити у књижари Браће М. Поповића, у послатичарници Хајековој, и у вече на каси.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Многима, што траже од нас натраг своје рукописе од послатих прилога, који нису у листу још штампани, јављамо, да рукописе не можемо шиљати натраг, јер примљени рукописи или чекају реда, и те чувамо; или се неће штампати, — а за то се тек не може захтевати да их још и чувамо.

Г. Ђ. Г. у С. Ваш прилог смо примили са захвалношћу, али није могао у овај број ући, јер је исти већ сложен био, кад је Ваше писмо стигло. У идућем броју за цело. Поздрав!

Поштованим претплатницима.

Почетком идуће 1897. године прелазе администрација нашег листа у друге руке. С тога молимо све овогодишње претплатнике, који нам дугују што за лист, да нам подмире то до 1. децембра о. г. да немамо после кубуре и обрачуна са новом администрацијом.

Нови Сад 1. новембра 1896.

Арк. Варађанин

Уредник и администратор
„Женског Света.“